

**ВИЩИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ СУД УКРАЇНИ
З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ
(ВССУ)**

вул. П. Орлика, 4а, м. Київ, 01043, тел. 591-10-00
<http://sc.gov.ua>; e-mail: inbox@sc.gov.ua; код ЄДРПОУ 37317811

**Заступникові Міністра юстиції з
питань європейської інтеграції**

Петухову С. І.

Шановний Сергію Ігоровичу!

У ВССУ розглянуто Ваш лист від 03 березня 2016 року № 12.3-26/22 (вх. № 288/0/2-16 від 09 березня 2016 року) щодо застосування статті 257-1 Цивільного процесуального кодексу України (ЦПК України), у зв'язку з чим повідомляємо таке.

Незважаючи на відносно нещодавнє набрання чинності Законом України від 04 лютого 2016 року № 990-VIII «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України», уже можемо констатувати, що судова практика з розгляду справ цієї категорії є значною.

Готуючи відповідь на Ваше звернення, з метою з'ясування особливостей застосування статті 257-1 ЦПК України ВССУ проаналізовано за даними Єдиного державного реєстру судових рішень судову практику. Результати цього аналізу дають підстави для висновку про те, що під час вирішення питання про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України, визначеній Верховною Радою України, суди в основному правильно застосовують положення цієї статті, керуючись нижченаведеним.

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 17 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» державна реєстрація смерті проводиться органом державної реєстрації актів цивільного стану на підставі рішення суду про встановлення факту смерті особи в певний час. Підставою для проведення державної реєстрації народження дитини відповідно до статті

Вищий спеціалізований суд України
з розгляду цивільних і кримінальних справ
вих № 9 - 801/0/4-16 від 17.03.2016

13 цього Закону є визначені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, документи, що підтверджують факт народження. За відсутності документів, що підтверджують факт народження, підставою для проведення державної реєстрації актів цивільного стану є рішення суду про встановлення факту народження.

Відповідно до частин 2, 3 статті 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» будь-які органи, їх посадові та службові особи на тимчасово окупованій території та їх діяльність вважаються незаконними, якщо ці органи або особи створені, обрані чи призначені у порядку, не передбаченому законом. Будь-який акт (рішення, документ), виданий органами та/або особами, передбаченими частиною другою цієї статті, є недійсним і не створює правових наслідків.

При цьому згідно з частиною першою статті 5 цього Закону Україна вживає всіх необхідних заходів щодо гарантування прав і свобод людини і громадянина, передбачених Конституцією та законами України, міжнародними договорами, усім громадянам України, які проживають на тимчасово окупованій території. Подібна норма міститься у статті 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», якою передбачено, що внутрішньо переміщена особа має права, визначені Конституцією та законами України.

Частиною 1 статті 257-1 ЦПК України встановлено, що заява про встановлення факту народження особи на тимчасово окупованій території України, визначеній Верховною Радою України, може бути подана батьками, родичами, їхніми представниками або іншими законними представниками дитини до будь-якого суду за межами такої території України незалежно від місця проживання заявника. Заява про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території України, визначеній Верховною Радою України, може бути подана родичами померлого або їхніми представниками до суду за межами такої території України.

Враховуючи наведене, зазначаємо, що як пункти 7 і 8 частини першої статті 256 ЦПК України, так і положення статті 257-1 ЦПК України, а також зазначені вище норми законів не вимагають від осіб, які вправі звертатись із заявою до суду про встановлення відповідного факту, подання до суду

письмової відмови органу реєстрації актів цивільного стану у здійсненні реєстрації цих фактів. Крім того, згідно з частиною другою статті 259 ЦПК України рішення суду про встановлення факту, який підлягає реєстрації в органах державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріальному посвідченню, не замінює собою документів, що видаються цими органами, а є тільки підставою для одержання зазначених документів.

З урахуванням зазначених норм суди, розглядаючи справи про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України, не ставлять вирішення цього питання у залежність від наявності чи відсутності письмової відмови органів реєстрації актів цивільного стану щодо здійснення реєстрації цього факту. Рішення суду у цій категорії справ ґрунтуються насамперед на дотриманні вимог статті 213 ЦПК України щодо повного і всебічного з'ясування обставин справи на підставі всіх доказів, поданих особами, які беруть участь у справі.

З повагою

Заступник Голови

М. Червинська